

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 28/2004 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (tutkijadirektiivi)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 8 päivänä lokakuuta 2004 lähettänyt jatkokirjelmän 1. SM 07.10.2004 asiassa U 28/2004 vp hallintovaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana

- ylitarkastaja Amanita Marvin, sisäasiainministeriö.

Viitetiedot

Valiokunta on 11.6.2004 antanut asiasta lausunnon HaVL 14/2004 vp.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Direktiiviehdotuksen tavoitteena on kehittää erityinen maahantulomenettely tutkijoita varten. Menettely olisi rinnakkainen olemassa olevien maahantulomenettelyjen kanssa. Direktiiviehdotuksen keskeinen ajatus on antaa viranomaisen ennakolta hyväksymille tutkimuslaitoksille rooli tutkijoiden maahan pääsyssä. Tutkimuslaitos ottaisi vastattavakseen sen selvittämisen, onko tutkijalla riittävät taloudelliset edellytykset maassa oleskelua varten ja onko hän tarpeeksi ansioitunut tutkimustyön harjoittamista varten. Maahanmuuttoviranomaisen vastuulla olisi selvittää ulkomaalaisen henkilöllisyys, matkustusasiakirjat, se, että hän ei ole uhka yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle tai kansanterveydelle, ja se, että hänellä on tutkimuslaitok-

sen kanssa tehty vastaanottosopimus. Tämän jälkeen viranomaisen myöntäisi oleskeluluvan. Direktiivin yksi kantavia ajatuksia on, että tutkijat olisivat vapautetut työluovellisuudesta.

Valtioneuvoston kanta

Suomi suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti yhteisten maahantulosäännösten kehittämiseen ja tutkijoiden aseman vahvistamiseen.

Direktiiviesitys kehittää maahanpääsymenettelyä, jossa tutkimuslaitokset voivat kutsua palvelukseensa tutkijoita nopeutettua maahantulomenettelyä käyttäen. Nopeutettu menettely tulisi olemaan rinnakkainen nykyisten ulkomaalaislain mukaisten maahanpääsymenettelyjen ohella.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Aikaisempaan lausuntoonsa (HaVL 14/2004 vp) viitaten valiokunta pitää myönteisenä maahantulomenettelyjen kehittämistä ja tutkijoiden liikkuvuuden parantamista. Valiokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota muun muassa tutkimuslaitoksen vastuuseen ja rooliin maahanmuuttoedellytysten selvittämisessä, viranomaisen vastuuseen sekä direktiivin suhteeseen kansalliseen lainsäädäntöön. Direktiivin valmistelu on sen jälkeen jatkettu EU:n neuvoston alaisessa työryhmässä.

Valiokunta toteaa, että direktiiviehdotuksessa on tapahtunut kehitystä. Selvityksen mukaan direktiiviehdotukseen on lisätty säännös, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön tai säilyttää kansallisessa lainsäädännössään suotuisimmat säännökset. Tutkijan käsitettä on täsmennetty tarkoittamaan henkilöä, jolla on sellainen ylempi korkeakoulututkinto, joka mahdollistaa pääsyn tohtorin tutkintoon johtaviin ohjelmiin.

Selvityksen mukaan tutkimuslaitoksen taloudellinen vastuu on yksi edelleen avoinna oleva asia. Direktiiviehdotusta muutettiin aluksi siten, että se rajaisi tutkimuslaitoksen vastuun henkilön paluukustannuksiin, mutta selvityksen mukaan viimeisin kompromissiesitys ratkaisisi asian niin, että kukin jäsenvaltio säätäisi kansallisessa lainsäädännössään, mistä kustannuksista tutkimuslaitos vastaa. Direktiivi asettaisi ainoastaan vastuun katon. Valiokunta pitää kuitenkin

valtioneuvoston tavoin kannatettavampana vastuukysymyksen harmonisointia, joka edistää sitä direktiivin lähtökohtaa, että tutkimusta voi harjoittaa koko unionin alueella. Kompromissiesityksen mukaan taloudellisen vastuun voimassaoloaika olisi yhden vuoden sijaan kuusi kuukautta vastaanottosopimuksen hyväksymisestä. Valiokunta pitää tätä esitystä oikeansuuntaisena.

Direktiivin tarkoituksena on edistää tutkijoiden liikkuvuutta, ja se pyrkii myös helpottamaan tutkimustoiminnan suorittamista kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa. Tässä suhteessa on tärkeää löytää myös liikkumiseen liittyviin käytännön kysymyksiin sellaiset ratkaisut, jotka ottavat huomioon esimerkiksi liikkumisen Schengen-ajan yli.

Direktiiviehdotuksen mukaan viranomaisen hyväksyy ennakolta ne tutkimuslaitokset, jotka voivat soveltaa direktiivin mukaista maahantulomenettelyä. Viranomaisen voi myös peruuttaa hyväksynnän, jos laitos ei suoriudu tehtävästä tai käyttää asemaansa väärin. Tähän viitaten valiokunta pitää edelleen tarpeellisena kansallisesikin tarkastella, mikä viranomaisen hyväksyy tutkimuslaitokset ja miten tutkimuslaitosten toimintaa seurataan.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Matti Väistö /kesk	Lauri Kähkönen /sd
vpj.	Veijo Puhjo /vas	Lauri Oinonen /kesk
jäs.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Heli Paasio /sd
	Nils-Anders Granvik /r	Satu Taiveaho /sd
	Lasse Hautala /kesk	Tapani Tölli /kesk
	Rakel Hiltunen /sd	Ahti Vielma /kok
	Hannu Hoskonen /kesk	Tuula Väättäinen /sd.
	Esko Kurvinen /kok	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.